

Anna Feliks

kustosz dyplomowany, muzealnik
Muzeum Wnętrz w Otwocku Wielkim
Oddział Muzeum Narodowego w Warszawie

a certified curator, museologist
Museum of Interiors in Otwock Wielki
branch of the National Museum in Warsaw

Jakub Markiewicz

inżynier geodeta
Zakład Fotogrametrii, Teledetekcji i Systemów Informacji
Przestrzennej
Wydział Geodezji i Kartografii
Politechnika Warszawska

surveyor engineer
Division of Photogrammetry, Remote Sensing and Spatial
Information Systems
Faculty of Geodesy and Cartography
Warsaw University of Technology

Zespół pałacowo-parkowy w Otwocku Wielkim w świetle rozpoczynających się badań nieinwazyjnych

The palace and park complex in Otwock Wielki in the light of the beginning of non-invasive research

Abstrakt

Obecnie badacze mają liczne wątpliwości odnośnie do historii kształtowania zespołu pałacowo-parkowego w Otwocku Wielkim. Aby potwierdzić lub odwołać narosłe w powojennej literaturze hipotezy, konieczne są kompleksowe badania. Z różnych względów – merytorycznych i praktycznych – najkorzystniejsze będzie przeprowadzenie w pierwszej kolejności badań nieinwazyjnych przy zastosowaniu współczesnych technik pomiarowych: grawimetrii, fotogrametrii i innych pomocniczych. Nie ma pewności, czy domniemany, istniejący tu pierwotnie dwór, a później pałac, został w całości podpiwniczony i czy między piwnicami na całej ich długości była komunikacja, której brak było między budynkami na powierzchni. Piwnice dostępne są tylko w pewnym zakresie, bowiem po II wojnie światowej nigdy ich nie odkopano, a z racji kosztów oraz z powodu podmokłych gruntów bardzo trudno przeprowadzić w tym miejscu badania metodami wykopaliskowymi. Pałac jest zarówno na ścianach wewnętrznych, jak i zewnętrznych otynkowany, co utrudnia badanie murów granicznych, a także w punktach stykowych (określenie ich grubości, warstw i przebiegu), jak również otworów i przewodów kominowych. Teren zielony wokół pałacu na wyspie oraz poza nią nie był dotąd przedmiotem badań. Poza dostarczeniem konkretnych informacji umożliwiających wyjaśnienie historii powstawania i atrybucji zabytków, wobec braku dokumentacji archiwalnej, podjęte prace posłużą jako przykład możliwości wykorzystania metod nieinwazyjnych, którymi dotąd rzadko posługiwali się konserwatorzy, a jeszcze rzadziej badacze architektury. Wyniki tych badań być może zrewolucjonizują wyobrażenia o pałacu w Otwocku Wielkim.

Słowa kluczowe: pałac w Otwocku Wielkim, Kazimierz Ludwik i Franciszek Bielińscy, architektura i rzeźba polska barokowa i rokokowa, Tylman z Gameren, Józef Piola, Francesco Maino, Jan Chryzostom Redler, grawimetria, fotogrametria, skaning laserowy, ortoobrazy, badania nieinwazyjne

Abstract

At present, researchers have numerous doubts about the history of shaping of the palace and park complex in Otwock Wielki. In order to confirm or revoke hypotheses developed in post-war literature, it is necessary to conduct comprehensive research. For various reasons – both substantive and practical – it will be most beneficial to conduct non-invasive tests first, using modern measurement techniques: gravimetry, photogrammetry and other auxiliary techniques. It is not certain whether the allegedly existing original manor house, and later the palace, had a full basement and whether there were passageways between the basements along their entire length, which did not exist between the buildings on the surface. The basements are accessible only to a certain extent, because after World War II they were never excavated, and due to the costs and wetlands it is very difficult to carry out excavation in this place. The palace is plastered on both internal and external walls, which makes it difficult to examine the boundary walls, as well as contact points (determining their thickness, layers and course), as well as openings and chimney flues. The green area around the palace, both on and off the island, has not yet been researched. In addition to providing concrete information to explain the history of the creation and attribution of monuments, in the absence of archival documentation, the works undertaken will serve as an example of the possibility of using non-invasive methods, which until now have rarely been used by conservators and even less frequently by architectural researchers. The results of this research may revolutionize the idea about the palace in Otwock Wielki.

Keywords: palace in Otwock Wielki, Kazimierz Ludwik and Franciszek Bieliński, Polish baroque and rococo architecture and sculpture, Tylman van Gameren, Józef Piola, Francesco Maino, Jan Chryzostom Redler, gravimetry, photogrammetry, laser scanning, ortho-images, non-invasive research

Dr Anna Feliks, muzealnik – kustosz dyplomowany. Od 1997 r. w Muzeum Narodowym w Warszawie, obecnie kurator Muzeum Wnętrz w Otwocku Wielkim. Autorka licznych artykułów popularnonaukowych i naukowych z zakresu historii meblarstwa, wnętrzarstwa, kolekcjonerstwa i handlu dziełami sztuki. W 2018 r. ukazała się jej książka oparta na pracy doktorskiej *Polskie meble plecione 1864-1939*.

Dr inż. Jakub Markiewicz, pracownik Zakładu Fotogrametrii, Teledetekcji i Systemów Informacji Przestrzennej Wydziału Geodezji i Kartografii Politechniki Warszawskiej. Członek Zarządu Polskiego Towarzystwa Fotogrametrii i Teledetekcji, członek International Committee of Architectural Photogrammetry. Autor wielu artykułów naukowych z zakresu wykorzystania fotogrametrycznych i nieinwazyjnych metod odwzorowania kształtu w badaniu i analizie obiektów dziedzictwa kulturowego, publikowanych w polskich i obcojęzycznych czasopismach.

Dr Anna Feliks, museologist – certified curator. Since 1997 in the National Museum in Warsaw, currently curator of the Museum of Interiors in Otwock Wielki. Author of numerous popular-scientific and scientific articles on the history of furniture making, interior design, collecting and trade in works of art. In 2018 she published a book based on her doctoral dissertation *Polskie meble plecione 1864-1939*.

Dr Eng. Jakub Markiewicz, employee of the Division of Photogrammetry, Remote Sensing and Spatial Information Systems at the Faculty of Geodesy and Cartography of the Warsaw University of Technology. Member of the Board of the Polish Society of Photogrammetry and Remote Sensing, member of the International Committee of Architectural Photogrammetry. Author of many scientific articles on the use of photogrammetric and non-invasive methods of shape mapping in research and analysis of cultural heritage objects, published in Polish and foreign magazines.